

ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Серія «Педагогіка», 7/39 (2018), 200–210

HUMAN STUDIES

Series of «Pedagogy», 7/39 (2018), 200–210

УДК 378.011.3-051:376

НЕВМЕРЖИЦЬКА Олена – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (nhelen750@gmail.com)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9911-9735>ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/D-4176-2018>DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.7/39.126018>

Бібліографічний опис статті: Невмержицька, О. (2018). Проблеми підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 7/39, 200–210.* doi: 10.24919/2313-2094.7/39.126018.

Історія статті

Одержано: 15 квітня 2018

Подано до редакції: 10 липня 2018

Прорецензовано: 6 червня 2018

Доступ он-лайн: 12 вересня 2018

**ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Анотація. У статті розглянуто основні форми навчання осіб з особливими освітніми потребами. Констатовано важливість інклюзії як важливої форми сучасної освіти. Вказано на проблеми, що переешкоджують розвитку інклюзивної освіти в Україні та гальмують його. Однією з них є недосконала підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності. Охарактеризовано сучасний стан підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Визначено шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: підготовка майбутніх педагогів, інклюзивне освітнє середовище, мейнстримінг, інтеграція, інклюзія.

Постановка проблеми. Важливою проблемою сучасного суспільства є соціальна стратифікація – розшарування суспільства на основі

© Невмержицька Олена, 2018

нерівного доступу до важливих благ, за якого люди опиняються в нерівнозначних умовах для фізичного та особистісного розвитку на вікових етапах, що є сензитивними для формування морального здоров'я і соціально цінних особистісних якостей. Соціальна стратифікація може виступати причиною ризиків і суперечностей у соціалізації, породжуючи сукупність обставин, що провокують виникнення потенційних загроз для адаптації автономізації людей у соціумі (Башманова, 2011, с. 64–65).

У суспільстві зі складною стратифікаційною структурою низка соціальних груп стикається, зокрема, з обмеженим доступом до освіти. Різні стартові освітні умови мають діти з благополучних та неблагополучних чи малозабезпечених сімей, учні міських та сільських шкіл, школярі здорові та ті, що мають особливі освітні потреби. Особливу увагу звернемо на останню з названих категорій дітей, адже сьогодні проблема рівного доступу до освітніх послуг дітей з особливими освітніми потребами надзвичайно актуалізується. Зокрема, про це свідчить прийнятий у 2017 р. рамковий Закон України «Про освіту», у статті 19 якого йдеться: «1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів... 3. Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами, у тому числі шляхом створення належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку» («Закон України», 2017).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах сучасних реалій стали предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, О. Дубасенюк, Т. Семенюк та О. Антонова розглядають теоретичні та історичні аспекти підготовки педагога-вихователя у практиці педагогічних навчальних закладів, зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів, в також особливості впровадження у навчально-виховний процес ЗВО нових педагогічних технологій (Дубасенюк, Семенюк, & Антонова, 2003). Натомість О. Карпенко розглядає методологічні засади модернізації вищої педагогічної освіти України в контексті її інтеграції до європейського освітнього простору. Науковець зосереджує увагу на якісних змінах, що детермінуються поєднанням впливів зовнішніх та внутрішніх чинників періоду соціально-економічних реформ і переходом до демократичного суспільства (Карпенко, 2017).

Окремі аспекти підготовки майбутнього вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального

закладу досліджувала З. Шевців. Учена проаналізувала роль навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки», окреслила актуальність застосування у навчальному процесі закладу вищої освіти інтерактивних технологій з метою формування у студентів навичок корекційної-реабілітаційної роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби (Шевців, 2017).

Сутність, структура, критерії та показники готовності вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти розкрила І. Демченко (2014). Дослідниця також запропонувала інструментарій для діагностики готовності вчителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Незважаючи на актуальність та часткову дослідженість проблеми підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища, вона потребує пошуку нових шляхів розв'язання.

Мета статті – з'ясування проблем та труднощів, що виникають у процесі підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища, задля окреслення шляхів підвищення її ефективності.

Виклад основного матеріалу. У сучасній освітній політиці США і Європи отримали розвиток декілька підходів до навчання осіб з особливими освітніми потребами (див., наприклад, Winzer, 2009). Це, зокрема, спеціальна освіта, мейнстримінг, інтеграція, інклюзія тощо.

Підходи до навчання осіб з особливими освітніми потребами

Для отримання спеціальної освіти особами з особливими освітніми потребами створюються спеціальні умови. Мова може йти, наприклад, про заснування спеціальних навчальних закладів, у яких навчаються окремі категорії осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Традиційно це спеціальні навчально-виховні заклади для осіб з вадами слуху, зору, мовлення, інтелекту, опорно-рухового апарату, а також з комплексними порушеннями розвитку.

Мейнстримінг передбачає тимчасову інтеграцію осіб з особливими освітніми потребами в колектив здорових однолітків. Наприклад, такі діти можуть спілкуватися з ровесниками у процесі проведення свят, розважальних програм тощо. Мейнстримінг може передбачати і тимчасове включення особливих учнів до класів масової школи, насамперед задля розширення можливостей для соціальних контактів, а не для досягнення освітніх цілей.

Інтеграція вимагає пристосування потреб дітей з психічними і фізичними вадами до системи освіти, яка, своєю чергою, загалом залишається незмінною, орієнтованою на усередненого учня, не пристосованою до них. Учні з обмеженими можливостями здоров'я можуть від-

відувати масову школу, проте не обов'язково навчатися разом зі здоровими ровесниками; для них можуть створюватися окремі класи.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що «ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку в умовах загальноосвітнього закладу... Сучасна інклюзивна освіта розвиває нову методологію, спрямовану на навчання дітей з різними освітніми потребами і можливостями та розробляє підходи до навчання і викладання, які будуть гнучкішими за попередні» (Швед, 2015, с. 44–45).

Інклюзивна освіта сьогодні займає пріоритетне становище, адже якість людських ресурсів у суспільстві визначається не тільки і не стільки рівнем навченості, скільки накопиченим особистістю соціальним досвідом, вмінням використовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях тощо (Engelbrecht & Ekins, 2017). Відповідно цей тип освіти зорієнтований не лише на залучення дітей з обмеженими можливостями здоров'я до освітнього процесу, але й на їхню соціалізацію, формування активної життєвої позиції, вміння максимально реалізувати власні можливості та досягати достатнього рівня якості життя. Натомість особи, які перебувають в умовах спеціального навчального закладу, хоча й отримують особливі умови для задоволення своїх потреб у медичних та педагогічних послугах, мають обмежені можливості для соціалізації, що в майбутньому може спричинити їхню маргіналізацію.

Більше того, інклюзивна освіта на сьогодні є даністю, адже якщо, з одного боку, її поява пов'язана зі сповіданням у суспільстві громадянських цінностей, у тому числі рівності усіх громадян, зокрема й у доступі до освіти, то з іншого – існує ще й така об'єктивна причина, як поява з кожним роком все більшої кількості дітей з певними вадами. Остання з названих причин пов'язана з великою кількістю чинників, серед яких важливу роль парадоксально відіграє розвиток медицини, фармації, медичної техніки тощо.

Сьогодні, за даними Інституту педіатрії, акушерства і гінекології Національної академії медичних наук України з вивчення стану здоров'я молоді підліткового віку (*Формування та реалізація*, 2017, с. 8), до групи здорових можна віднести лише близько 20 % підлітків. Майже 80 % учнів 9–11 класів у зв'язку з відхиленнями у стані здоров'я мають обмеження у виборі професій, у 65 % випадків вони обумовлені наявністю хронічних захворювань. 6,1 % дітей, які проживають в Україні, належать до категорії осіб з обмеженими можливостями здоров'я і потребують спеціальної (корекційної) освіти, що відповідає їхнім особливим освітнім потребам. Але, на жаль, на сьогодні у нашій країні ринок

освітніх послуг для дітей з обмеженими можливостями здоров'я надзвичайно вузький, у невеликих містах і селах діти з обмеженими можливостями найчастіше залишаються поза системою освіти з суто економічних причин.

Оцінка сучасного стану інклюзивної освіти в Україні дала змогу експертам визначити основні проблеми та бар'єри, які ускладнюють впровадження інклюзії чи перешкоджають йому. Зокрема до таких вони відносять: законодавство, фінансування, зміст освіти, доступність та пристосованість загальноосвітніх закладів, міжвідомчу співпрацю, соціально-психологічні проблеми (Швед, 2015, с. 297). Погоджуємося, що чинне законодавство є недосконалим, фінансування – недостатнім, зміст освіти часто не відповідає потребам школярів, загальноосвітні заклади за архітектурним облаштуванням є непристосованими для дітей, що мають особливі освітні потреби, міжвідомча співпраця у напрямі розвитку інклюзивного середовища відбувається мляво. Проте вважаємо, що названі причини – це наслідок більш глобальної проблеми: неготовності суспільства на ціннісному рівні толерантно сприймати і приймати осіб, які певним чином не вкладаються у загальновизнані критерії норми.

Сучасний стан підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища

Оскільки інклюзія передбачає створення спеціального середовища, адаптованого до освітніх потреб кожної дитини, його можна створити лише за активної співпраці батьків та фахівців, що працюють у межах освітнього процесу. Натомість сьогодні значна частина труднощів у навчанні і вихованні дітей з обмеженими можливостями здоров'я пов'язана з гострим дефіцитом кваліфікованих кадрів: педагогів, психологів, вихователів та соціальних педагогів, недостатнім рівнем їхньої підготовки.

По-перше, підготовка педагогів до роботи в умовах інклюзивного середовища ускладнюється стереотипами і забобонами, пов'язаними із роботою з особами, які мають обмежені можливості здоров'я. Саме тому важливим завданням професійної підготовки педагогів має стати додання психологічних бар'єрів та професійних стереотипів, серед яких негативні установки щодо дітей з особливими потребами, страх, що інклюзія може нашкодити іншим учасникам навчально-виховного процесу, небажання змінюватися, відсутність прагнення до самовдосконалення тощо. Зумовлено це, зокрема, тим, що багато педагогів насамперед зорієнтовані на школярів, які при опануванні навчальної програми здатні рухатися у необхідному темпі та не потребують особливих методів навчання.

По-друге, інклюзивна освіта не може бути ефективно організованою, якщо не відбудуться зміни на ціннісному рівні як самого суспільства,

так і кожного його члена. Адже допоки у суспільстві не буде толерантного ставлення до «інших» людей, не таких, як більшість, організація інклюзивного середовища буде стикатися з труднощами.

З огляду на це, вважаємо, що сьогодні потребує удосконалення підготовка майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти, зокрема особливу увагу варто звернути на формування професійно-педагогічної та психологічної готовності фахівців. Професійно-педагогічна готовність має передбачати ґрунтовне знання основ корекційної педагогіки та спеціальної психології, володіння педагогічними технологіями, гнучкість педагогічного мислення, готовність до професійної взаємодії, вміння враховувати індивідуально-психологічні характеристики учнів, рефлексію професійного досвіду. Натомість структуру психологічної готовності мають складати мотиваційна готовність та емоційне прийняття дітей з вадами розвитку.

Аналіз навчальних планів підготовки вчителів за різними спеціалізаціями низки закладів вищої освіти засвідчив наявність у них принаймні двох дисциплін «Основи інклюзивної освіти» та «Основи корекційної освіти», спрямованих на формування компетенцій, необхідних для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Проаналізуємо змістове наповнення цих дисциплін, що пропонується студентам Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Програма дисципліни «Основи інклюзивної освіти» обсягом від трьох до п'яти кредитів ECTS (залежно від факультету) передбачає вивчення студентами, що навчаються на рівні бакалаврату, таких тем: «Інклюзивна освіта: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи», «Міжнародна та вітчизняна законодавча база інклюзивної освіти», «Сучасний стан спеціальної освіти в Україні», «Інклюзивні школи як ефективні освітньо-виховні заклади», «Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання», «Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму», «Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами».

Натомість програма дисципліни «Основи корекційної педагогіки» (обсягом від трьох до п'яти кредитів ECTS), яка викладається на рівні магістратури як вибіркова, включає теми, спрямовані на ознайомлення з корекційною педагогікою як галуззю педагогічної науки, видами порушень психофізичного розвитку та причинами їхнього виникнення, комплексною диференційною діагностикою відхилень у психофізичному розвитку, а також особливостями розвитку, навчання і виховання особистості з різними вадами розвитку.

Очевидно, що проблематика, яка піднімається в рамках названих дисциплін, є надзвичайно важливою й актуальною, адже дає змогу студентам зрозуміти особливості дітей, які мають особливі освітні потреби

та специфіку роботи з ними. Щоправда, на наше переконання, цілісне уявлення про роботу в умовах інклюзивною освітнього середовища вони надати не можуть.

По-перше, зміст названих дисциплін не дає змоги повною мірою сформувати у студентів особистісні установки на інклюзію.

По-друге, змістове наповнення дисциплін «Основи корекційної педагогіки» та «Основи інклюзивної освіти» не дає можливості повною мірою врахувати зміст та технології роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

По-третє, засобами названих дисциплін неможливо забезпечити взаємозв'язок між теоретичною та практичною складовими, адже їх зміст надто затеоретизований, відтак за наявності ґрунтовних теоретичних знань студент часто нездатний розв'язувати професійно значущі завдання.

Шляхи удосконалення підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання

З огляду на сказане вище, можна вказати низку шляхів удосконалення професійної готовності майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзії.

Зокрема, вважаємо за доцільне введення до змісту максимальної кількості навчальних дисциплін інформації, яка дала б змогу сформувати особисте ставлення студентів до інклюзії. Це може бути інформація про особливості розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я, про відомих людей з особливими потребами, які досягли життєвого успіху, статистичні дані щодо кількості осіб з особливими освітніми потребами, відомості про організацію навчання і виховання таких осіб за кордоном.

Надзвичайно важливо наповнити відповідним змістом методичні дисципліни, аби майбутні педагоги змогли ознайомитися з методиками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами на уроках, змоделювати фрагменти занять в умовах інклюзивного класу тощо.

Значним потенціалом може володіти позааудиторна робота. Зокрема, вважаємо, що волонтерська діяльність студентської молоді у реабілітаційних центрах, соціальних службах може забезпечити краще розуміння ними особливостей осіб з обмеженими можливостями здоров'я, їхнє сприйняття і прийняття.

Таке комплексне ознайомлення студентів з особливостями осіб з особливими освітніми потребами допоможе сформувати у них вміння обирати оптимальні способи організації інклюзивної освіти, застосовувати різні способи педагогічної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, створювати корекційно-розвивальне середовище в умовах інклю-

живного освітнього простору, а також потребу до самоосвіти з питань спільного навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я та їх здорових однолітків.

Висновки. Отже, на сучасному етапі роль та необхідність впровадження інклюзивної освіти не викликає заперечень. Однак сучасне українське суспільство не завжди готове відкинути забобони і стереотипи щодо осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Силами системи освіти можна і потрібно впливати на формування у суспільстві толерантного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами. І вагому роль у цьому процесі має відіграти педагог. З огляду на це професійна підготовка сучасних вчителів має вдосконалюватися, зокрема й у напрямі формування готовності до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Така підготовка має спрямовуватися на формування професійно-педагогічної та психологічної готовності фахівців, що забезпечить, з одного боку, опанування майбутніми педагогами необхідних професійних компетенцій, а з іншого – мотиваційну готовність до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Перспективними для наступних досліджень є питання підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзії за кордоном, а також механізмів модернізації сучасної вищої педагогічної освіти України з урахуванням потреб та викликів сьогодення.

Література

- Башманова, Е.Л.** (2011). *Социальная стратификация как проблема педагогической теории и практики*. Курск, 240 с.
- Дубасенюк, О.А., Семенюк, Т.В., & Антонова, О.Є.** (2003). *Підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності*. Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 193 с.
- Закон України «Про освіту»*. Взято 22 березня 2018 з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- Карпенко, О.** (2017). Європейський вимір модернізації вищої педагогічної освіти України. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 5/37*, 39–47. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102609](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102609).
- Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації*. (2017). Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 100 с.
- Швед, М.** (2015). *Основи інклюзивної освіти*. Львів: Український католицький університет, 360 с.
- Шевців, З.** (2017). Деякі аспекти підготовки майбутнього вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 5/37*, 269–276. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102647](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102647).

- Engelbrecht, P., & Ekins, A.** (2017). International perspectives on teacher education for inclusion. *The Wiley Handbook of Diversity in Special Education, 1*. doi: [10.1002/9781118768778.ch20](https://doi.org/10.1002/9781118768778.ch20).
- Winzer, M.A.** (2009). *From integration to inclusion: a history of special education in the 20th century*. Washington, D.C.: Gallauder University Press.

References

- Bashmanova, E.L.** (2011). *Sotsialnaia stratifikatsiia kak problema pedagogicheskoi teorii i praktiki [Social stratification as a problem of pedagogical theory and practice]*. Kursk [in Russian].
- Dubaseniuk, O.A., Semeniuk, T.V., & Antonova, O.Ye.** (2003). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti [Preparation of the future teacher for pedagogical activity]*. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»]*. Retrieved March 22, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
- Karpenko, O.** (2017). Yevropeyskyi vymir modernizatsii vyshchoi pedahohichnoi osvity Ukrainy [European dimension of the modernization of higher education in Ukraine]. *Liudynoznavchi studii. Serii «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 5/37, 39–47. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102609](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102609) [in Ukrainian].
- Formuvannia ta realizatsiia derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini v umovakh detsentralizatsii [Formation and implementation of state youth policy in Ukraine in conditions of decentralization]*. (2017). Ternopil: TOV «Ternohraf» [in Ukrainian].
- Shved, M.** (2015). *Osnovy inkluzyvnoi osvity [Basics of inclusive education]*. Lviv: Ukrainyskyi katolytskyi universytet [in Ukrainian].
- Shevtsiv, Z.** (2017). Deiaki aspekty pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do roboty v inkluzyvnomu seredovyshchi zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu [Some aspects of preparing a future primary school teacher to work in an inclusive environment of a general education institution]. *Liudynoznavchi studii. Serii «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 5/37, 269–276. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102647](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102647) [in Ukrainian].
- Engelbrecht, P., & Ekins, A.** (2017). International perspectives on teacher education for inclusion. *The Wiley Handbook of Diversity in Special Education, 1*. doi: [10.1002/9781118768778.ch20](https://doi.org/10.1002/9781118768778.ch20) [in English].
- Winzer, M.A.** (2009). *From integration to inclusion: a history of special education in the 20th century*. Washington, D.C.: Gallauder University Press [in English].

NEVMERZHITSKA Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate professor, Professor of the General Pedagogy and Preschool Education Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko st., 24, Drohobych, 82100, Ukraine (nhelen750@gmail.com)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9911-9735>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/D-4176-2018>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.7/39.126018>

To cite this article: Nevmerzhytska, O. (2018). Problemy pidhotovky maibutnix pedahohiv do roboty v umovakh inkluzyvnoho osvithnoho seredovyshcha [Problems of preparation of future teachers for work in the conditions of inclusive educational environment]. *Liudynoznavchi studii. Seriya «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 7/39, 200–210. doi: 10.24919/2313-2094.7/39.126018 [in Ukrainian].

Article history

Received: 15 April 2018

Accepted: 10 July 2018

Received in revised form: 6 June 2018

Available online: 12 September 2018

PROBLEMS OF PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR WORK IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Abstract. The article analyzes the problems that arise in the process of preparing future educators for work in an inclusive educational environment. In particular, the main forms of training for people with special educational needs (special education, mainstreaming, integration, inclusion) are considered. It is stated that at the present stage the role and necessity of the introduction of inclusive education is not objectionable. However, modern Ukrainian society is not always ready to reject prejudices and stereotypes about people with disabilities. The forces of education can and should be influenced by the formation of a tolerant attitude towards people with special educational needs in society, and the teacher plays a significant role in this process. In view of this, the professional training of modern teachers should be improved, mainly in the area of preparedness for work in an inclusive educational environment.

Such training should be focused on the formation of professional, pedagogical and psychological readiness of specialists, which will ensure, on the one hand, the acquisition of the necessary professional competences by future educators, and, on the other hand, motivational readiness for work in an inclusive educational environment. The article analyzes the content of the disciplines «Fundamentals of inclusive education» and «Fundamentals of correctional pedagogy», which are offered to students of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University in order to form the competencies necessary for work in an inclusive educational environment. It is established that they can not provide a holistic view of work in the conditions of an inclusive educational environment. In view of this, a number of ways to improve the professional readiness of future teachers to work in the conditions of inclusion is proposed: an introduction to the content of a large number of educational disciplines of information that would enable students to form a personal attitude to inclusion, filling of the content of methodological disciplines, so that future teachers could get acquainted with methods of working with children with special educational needs at lessons, engagement of student youth to volunteering activities in rehabilitation centers and social services,

which will provide a better understanding of the features of people with disabilities, their perception and acceptance. Such comprehensive acquaintance of students with the peculiarities of people with special educational needs will enable them to develop the ability to choose the best ways to organize inclusive education, apply different methods of pedagogical interaction between subjects of the educational process, create an environment for correction and development in the conditions of inclusive educational space, as well as the need for self-education on issues of joint education of children with disabilities and their healthy peers.

Keywords: preparation of future teachers, inclusive educational environment, mainstreaming, integration, inclusiveness.

Acknowledgments. Sincere thanks to the teaching staff of the Drohobych City Center for Social Services for Family, Children and Youth, in particular, Oksana Matchyshyn.

Funding. The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.